

č.j. 225/63

Výroční zpráva za rok 1963I. Personální obsazení katedry

K 31. XII. 1963 pracuje na katedře psychologie celkem 7 osob: 1 ved. katedry, 4 odborní asistenti, 1 interní aspirant a 1 odb. laborantka. K současnému stavu výuky i výzkumu je etdy katedra vybavena dostatečně. Vzhledem k perspektivě vývoje jak výuky výzkumu je však nutno počítat s tím, že do r. 1965 bude katedra potřebovat ještě jednoho pracovníka pro ekonomickou psychologii, při čemž se přirozeně počítá, že dosavadní interní aspirant P. Mohapl bude po ukončení aspirantury převeden na místo odborného asistenta.

Zaměření jednotlivých pracovníků zůstává stejné.

E. H o l a s , psychologie obecná a pedagogická,

A. Jechmanová, psychologie vývojová (dítěte a dospívání),

D. Osladilová, psychologie pedagogická

Ch. Valoušek, psychologie obecná a psychologie sportu,

J. Sigmund, psychologie pedagogická,

P. Mohapl (asp.), budoucí zaměření na klinickou psychologii

L. Vybíralová jako odb. laborantka vykonává současně také všechny práce administrativní (sekretářka katedry).

II. Technické vybavení katedry

Katedra trpí především nedostatkem místa. Tři menší místnosti slouží jako pracovny, jedna místnost jako dílna a fotolaboratoř, jedna místnost jako laboratoř pro provádění experimentů, jedna místnost slouží současně jako knihovna i jako pracovna pro dva lidi.

Více prostoru by bylo možno získat tím, že by část regálů s knihami byla vystavena v chodbě před místnostmi katedry a největší místnost (nynější knihovna) by po případě mohla být přepažena lehkou přepážkou. K tomu ovšem jsou nezbytné aspoň 4 vysoké, zasklené a uzavíratelné regály, aby část knihovny mohla být vystavena na chodbu. To by skutečně bylo velmi úsporné opatření, protože chodba před katedrou je velmi málo frekventována.

V technickém vybavení laboratoře máme velmi nepříjemný nedostatek v tom, že nám chybí aspoň dva magnetofony nebo diktafony, které už byly po tři roky plánovány a stále nám nebyly přiděleny. Tento nedostatek velmi brzdí výzkumnou práci, protože prodlužuje dobu pokusů víc než na dvojnásobek a snižuje také jejich přesnost. Bez lehkých přenosných magnetofonů nemůžeme také přistoupit k výzkumné práci přímo na škole.

Všechny ostatní nedostatky technického vybavení jsou podružné a nejsou tak palčivé. Základní nezbytnou potřebou katedry tedy zůstávají aspoň dva lehké (nejlépe tranzistorové) magnetofony a čtyři zasklené regály (nebo i skříně) pro knihy.

III. Výuková práce katedry

Kromě aspiranta měli všichni členové katedry plný pedagogický úvazek v mezích normy. Ved. katedry - vzhledem k vedení pěti aspirantů (1 interní a 4 externí) měl úvazek nad horní hranicí normy. Průměrný úvazek členů katedry v letním semestru činil 6 týdenních hodin a v zimním semestru 6 týdenních hodin (bez přepočtení).

Zkušenost ukazuje, že zařazení psychologie do II. ročníku studia je výšnější potud, že tu lze počítat s větší myšlenkovou kapacitou a s větší samostatností myšlení studentů. Výsledky vědomostí jsou podle zkoušek uspokojivé. Případy reprobací jsou minimální.

Z viny přednášejících nedocházelo k žádnému vynechání přednášek. Přednášky však přesto v několika případech odpadaly z vnějších příčin (slavnosti, brigády, exkurse apod.). Při krajně omezeném počtu přednášek z psychologie je každá ztráta přednášky velmi citelná. Zvláště svízelná byla situace na fakultě přírodovědecké, kde z různých příčin došlo k největším ztrátám přednášek z různých příčin.

Výuková práce členů katedry je hodnocena na konci každého semestru. Pozornost je věnována především obsahu a formám cvičení, jimiž je většina přednášek doplňována a která jsou také u studentů velmi oblíbená. Cvičení a demonstrace jsou konány především v kapitolách o poznávacích procesech. V partiích o citových procesech, o vůli o problematice osobnosti je možnost cvičení už omezena.

Výuka ~~psychologie~~ psychologie má speciální význam pro dotváření vědeckého světového názoru a proto všem závěrům v tomto směru je věnovány zvýšená pozornost. Jsou to především otázky materiálního substrátu psychiky a její sociální determinace. I když nepoužíváme žádných forem nátlaku na účast na přednáškách, je procento prezence vysoké po celý rok, i když mezi jednotlivými studijními skupinami jsou některé menší výkyvy zejména v kombinacích s Tv. Z toho lze usuzovat na značný zájem o psychologii u studentů. Tento zájem se v mnoha případech projevuje i tím, že by chtěli do této důležité disciplíny proniknout i hlouběji, přeplněný učební plán ve vyšších ročnících jim to však nedovolí. Proto jsou jen ojedinělé případy, kdy si student vyššího ročníku přijde vypůjčit odbornější práci z knihovny.

Celá dosavadní výuka psychologie se však vyznačuje dvěma vážnějšími nedostatky.

Studenti ukončí toto studium dílčí zkouškou na konci druhého roku a víc už se na jejich znalosti z psychologie nikdo neptá. Tak dochází k tomu,

že zejména v přednáškách z odborných metodik studenti nedovedou dřívějších znalostí z psychologie využít. Způsob podání látky je také asi natolik odlišný, že studenti sami nedovedou vidět souvislosti mezi dříve získanými vědomostmi z psychologie a s nově získávanými poznatky z didaktiky a z metodik. Psychologie tak zůstává odsunuta někam na okraj učitelského vzdělání studentů, i když v našich vlastních přednáškách je kladen veliký důraz právě na souvislosti mezi znalostmi z psychologie a učitelovou prací.

Tento nedostatek je ovšem důsledkem dalšího, hlubšího nedostatku. I kdy jsme to po dva roky měli v plánu spolupráce s katedrou pedagogiky, doposud se nám nepodařilo sladit a sjednotit výklad látky tak, aby jasně vynikla souvislost mezi pedagogikou a psychologií. To je prozatím největší nedostatek naší výukové práce a těžko bychom jej mohli omlouvat přemírou jiné práce. Příčina této nedostatečné koordinace přednášek z psychologie a pedagogiky spočívá především, že takové sjednocení vyžaduje náročnou práci, k níž se prozatím těžko hledal čas.

Další nedostatky výuky psychologie vyplývají z faktu, že studenti nejsou ani v krátkém jednosemetrovém kursu obeznámeni se základními pojmy logiky a etiky. Logika byla z učebních plánů vypuštěna a není ničím nahrazena. Při výkladu myšlení se proto nelze opřít o základní pojmy logiky, protože je studenti neznají, zrovna tak jako při výkladu vůle, charakteru a osobnosti se nelze opřít o základní pojmy etické. To zřejmě znesnadňuje také výuku didaktiky i teorie výchovy i metodik. Překonání tohoto nedostatku ovšem není v našich silách. Je dán omezenými učebními plány.

Jen v omezené míře můžeme od studentů žádat také samostatné studium. Důvodem je tu především přeplněný učební plán. K samostatnému prostudování je proto studentům ukládána látka (částečně) jen o pozornosti a o paměti, protože právě tyto partie jsou dobře zpracovány v učebnici A.A. Smirnova. To znamená, že nanejvýše 10% celé studijní látky studenti musí zvládnout samostatným studiem. Výsledky zkoušek ukazují, že studenti jsou schopni dobře tuto látku zvládnout. Pro jejich samostatné studium jsou tedy značné předpoklady a je třeba jen litovat, že tohoto způsobu studia nelze využít více.

Celé výuce ^{psychologie} ~~metodik~~ by ovšem podstatně pomohla modernizace výuky. Ta však i v rámci omezených možností předpokládá jednu speciálně vybavenou učebnu. O takovou učebnu se ucházíme pro příští školní rok.